

Књ. Привредном одељењу у мјесту ИЗВОД

У вези моје мисије по унутрашњости државе наређено ми је да дам своје мишљење, то молим да ми се не замјери што се усуђујем тврдити да сам, за сада, противник укрштања наших животиња са туђим. Само великим државним буџетом би се могло нешто учинити и постићи и то само онда када би се методично и постепено радило и када би постојао један закон и правилник по којима би се регулисао зоотехнички рад. Ова грана привреде морала би бити самостална тј. неовисна од других грана и вођена од довољног броја марвених љекара, који су се истакли (показали неку способност) у зоотехници. Ови марвени љекари морали би се искључиво бавити зоотехником и надзором за побољшање домаће стоке, а никако лијечењем и санитетским надзором. Они морају документима доказати да имају зоотехничку праксу и да је практикују у великом центру ову струку. Сваки марвени љекар, па и ако је озбиљно изучавао на универзитету зоотехнику није спреман за овај посао и у овом погледу много је лакше наћи ветеринара способна и вјешта за лијечење стоке и сточну хигијену него ваљаног зоотехничара. Кад ово вреди за марвене љекаре, што бих онда могао рећи за наше економце на којима се често ослања читав гајачки рад испред државе.

Као што рекох противник сам укрштавања наше домаће стоке са страним расама. Мислим да ће се то моћи радити кроз 10—15 година и то ако будемо радили онако како захтијевају наше прилике. Погријешно бих ако би предложио да се ради оно што се ради у Италији, или оно што се ради у Њемачкој, која броји око 20 милиона говеди, скоро 5 милиона коња, 18.920.666 грла свиња. У Црној Гори треба примијењивати сасвим особити начин рада. У првом реду треба да ми постигнемо ауторитет код сељака, а овај се може постићи само систематским радом од којег ће сељак имати користи и сагледат успјех. Ако сељак у почетку не види успјех он ће постати неповјерљив и тешко ћемо га привући к себи па иако будемо касније добро радили.

Мој закључак је следећи:

- 1) Не укрштавати за сад нашу стоку, него је селекционисати.
- 2) Но ако се баш хоће нашу стоку укрштати онда треба израдити добре штале за пастуве и бикове у којима би се држали пастуви и бикови заједно или посебно свака врста. Приплодњаци би били под надзором марвеног љекара.
- 3) Развити све наше снаге на један мањи крај Црне Горе.
- 4) Награђивати сељаке овог краја државе који би се највише заузели за узгој стоке. Устројити на-

СМЕЂА ЗЕМЉИШТА У ЛИМСКОЈ ДОЛИНИ
 Физичке и хемиске особине смеђег земљишта на Лимским терасама од Гусиња до клисуре пред Андријевицом

Ред. број	Место	Профил	Дубина	% хигр. воде	Механички састав													pH		Адсорптивни комплекс					Раствор.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
					Скелет					Ситна земља								H ₂ O	KCL	Y ₁	S m. ekv.	T-S m. ekv.	T m. ekv.	V %	X _{укуп}	N	P ₁₀₀	K ₂ O																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																														
					> 5 mm	5-3 mm	3-2 mm	2-1,5 mm	1,5-1 mm	1-0,25 mm	0,25-0,05 mm	0,05-0,01 mm	0,01-0,005 mm	0,005-0,001 mm	< 0,001 mm	Песак > 0,01 mm	Глина < 0,01 mm																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									

граде: за добро теле, за добру музру и тд.

5) Свакогодишње изложбе.

6) Конференције у свим школама тога краја.

7) Елементарне поуке из привреде у основним школама и војним становима.

8) Опредијелити рад марвеним љекарима и агрономима.

9) Установити вечерње школе у изразито сточарским крајевима гдје би се за неко вријеме зиме предавала сељаку (па био млад или стар) о главним стварима из привреде.

Обл. марв. љекар,
Др. Квадрели

Број 100

Подгорица, 2. III. 1903.

Шефу санитета
Господину
Др. Божидару Перазићу

Цетиње

ИЗВОД

Није довољно увозити племените хатове и парити их са нашим кобилама када се то парење не врши рационално и нема научне подлоге по принципима зоотехнике и када наше кобиле не показују особине које могу пружити наду за добар успјех.

Наша коњска раса не мора се за сада укрштати са племенитим иностранним хатовима већ терфекционирана или боље рећи селекционисана. Селекцији је циљ одржавање чисте расе. Овим путем ми ћемо имати коња који ће личити нашем старом коњу, међутим укрштањем се ствара нов тип. Требало би примијенити конзервативну селекцију како би могли имати коња за наше различите потребе, па и за војничку службу. У том циљу требало би:

1) Према материјалним могућностима установити један или више

депо-а за опасивање кобила у којима би се држали најбољи и најљепши хатови набављени у нашој земљи, који су задржали форме и врлине нашег старог коња оријенталног типа.

2) Један правилник по којему би се изводило опасивање кобила.

3) Један закон који би одређивао да се ушкопи сваки хат који не показује оне особине које би могле осигурати путем оплођивања добро потомство.

4) Формирати државну комисију, која би годишње у одређено вријеме на извјесним мјестима сакупљала и прегледала хатове и одбацивала оне, који би показивали какав недостатак или би били болесни од наследних болести.

Др. Фердинад Квадрели

Број 1084

Цетиње, 7. V. 1906